

**Lareense
Montessori
School**

Protocol Meldcode

Meldcode met afwegingskader

Inleiding

De meldcode is een stappenplan hoe om te gaan met het signaleren en melden van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HG/KM). In dit protocol beschrijven wij hoe we op de Larensse Montessorischool omgaan met de meldcode volgens het wettelijk kader.

Verbeterde Meldcode met afwegingskader

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

In de verbeterde Meldcode is ook de *participatie van kinderen* opgenomen. Het gaat hierbij om negen *actiepunten*, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

De Meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers:

- Meldnormen.
- Situaties van Onveiligheid.
- Afwegingsvragen.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid.
- Structurele onveiligheid.
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing).

Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

Afwegingsvragen

Het *afwegingskader* (toe te passen in stap 4), bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund.

Verantwoordelijkheden en signaleren

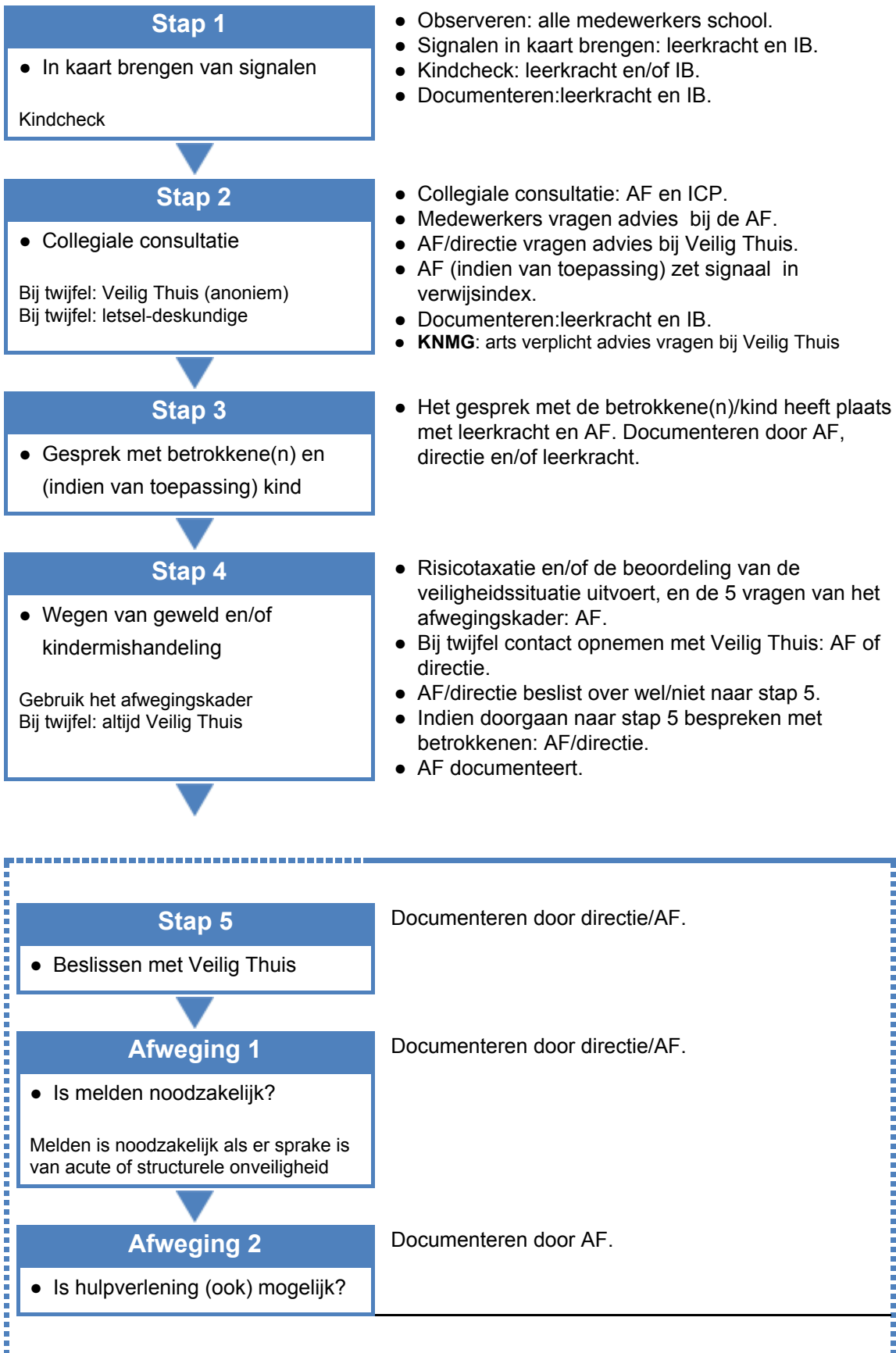
Scholen dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. Leerkrachten hebben hierin een duidelijke taak. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook hun taak actie te ondernemen, waarna het protocol wordt gevolgd.

De directie en de aandachtsfunctionaris steunt de leerkrachten bij deze taak en geeft sturing aan de uitvoering van het protocol. De aandachtsfunctionaris is er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren en in het omgaan met de signalen van kindermishandeling. De aandachtsfunctionaris (AF) adviseert de directie bij het implementeren en borgen van het protocol 'Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling' binnen de eigen organisatie (school). Daarnaast biedt de aandachtsfunctionaris collega's de ondersteunende informatie en tools en kan deze toepassen.

De aandachtsfunctionaris zorgt er voor dat collega's op de hoogte worden gesteld van actuele informatie, literatuur en deskundigheidsbevordering op het thema huiselijk geweld en kindermishandeling. Afspraken m.b.t. de privacy zijn opgenomen in het zorgplan van de instelling. De directie van de school draagt zorg voor het opnemen van het protocol in het kwaliteitsbeleid van de school en het informeren van ouders en medewerkers over dit beleid.

In het protocol zijn de genoemde fases uitgewerkt en zijn de verantwoordelijke personen opgenomen. De eindverantwoordelijkheid om signalen rond huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren ligt bij de directeur en de aandachtsfunctionaris. Het is daarom van wezenlijk belang dat de directeur alert is op wat zich afspeelt op zijn school. De meldcode is een jaarlijks terugkerend agendapunt op de startvergadering en tijdens de groepsbesprekingen. Het gebruik van de meldcode wordt twee keer per jaar besproken tijdens de gesprekken "Tussenopbrengsten" tussen de directeur en de aandachtsfunctionaris. Indien afgeweken wordt van dit protocol, omdat de praktijk gebiedt anders te handelen, dan is het noodzakelijk de werkwijze te motiveren en documenteren.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Omschrijving van de stappen

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeren: alle medewerkers school.
- Signalen in kaart brengen: leerkracht en IB.
- Kindcheck: leerkracht en IB.
- Documenteren: leerkracht en IB.

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van een signaleringsinstrument. De aandachtsfunctionaris beschikt over dit instrument. Dit instrument is ook digitaal beschikbaar.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolg aantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontcracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Ga vanaf groep 4 ook met de leerling in gesprek. Een belangrijke vraag om te stellen is. "Wat denk je dat dat papa of mama zou doen als ik dit vertel aan iemand anders" of "wat zou er gebeuren als ik dit met jouw papa of mama bespreek"? In Parnassys wordt gemeld dat er zorg is over een leerling. De beschrijving en eventuele ingevulde signaleringslijsten worden op papier bewaard, los van het (digitale) leerlingdossier. Informeer aandachtsfunctionaris en directie.

Stap 2: Collegiale consultatie

- Collegiale consultatie: AF en ICP.
- Medewerkers vragen advies bij de AF.
- AF/directie vragen advies bij Veilig Thuis.
- AF (indien van toepassing) zet signaal in verwijsindex.
- Documenteren: leerkracht en IB.
- **KNMG**: arts verplicht advies vragen bij Veilig Thuis

Bespreek de signalen met de aandachtsfunctionaris en/of de interne contactpersonen. De AF of directie vraagt zo nodig ook advies aan Veilig Thuis. Het advies wordt gevraagd op basis van anonieme gegevens. De aandachtsfunctionaris registreert en documenteert in eigen dossier.

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind

- Het gesprek met de betrokkene(n)/kind heeft plaats met leerkracht en AF.
- Documenteren door AF, directie en/of leerkracht.

In overleg met de aandachtsfunctionaris/ directie en evt. leerkracht wordt bepaald wie het gesprek voert. Tijdens het gesprek worden de signalen met de ouders/verzorgers besproken. Bespreek van te voren met het kind dat je de ouders gaat betrekken.

1. leg de ouders/verzorgers het doel van het gesprek uit;
2. beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
3. nodig de ouders/verzorgers uit om een reactie hierop te geven;
4. kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.

De aandachtsfunctionaris registreert en documenteert in eigen dossier.

Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling

- Risicotaxatie en/of de beoordeling van de veiligheidssituatie uitvoert, en de 5 vragen van het afwegingskader: AF.
- Bij twijfel contact opnemen met Veilig Thuis: AF of directie.
- AF/directie beslist over wel/niet naar stap 5.
- Indien doorgaan naar stap 5 bespreken met betrokkenen: AF/directie.
- AF documenteert.

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders/verzorgers het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie instrument. Dit gebeurt door de aandachtsfunctionaris i.o.m. directie, IB en leerkracht. Een risico-taxatie-instrument is te vinden op ..... Zoeken op de term Risico-inventarisatie instrument op Google levert meer organisaties op die dergelijke instrumenten gebruiken. Protocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling, versie 1.0 2017 8

De aandachtsfunctionaris registreert en documenteert in het leerlingdossier de argumentatie en taxatie van de risico-inventarisatie, incl. de gemaakte keuze voor stap 5.

★ Verwerk de volgende “Vijf afwegingsvragen” in deze stap, deze zijn verplicht.

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
Meldnormen 2 en 3	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.</p>
	4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
	5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

1: *Is melden noodzakelijk?*

2: *Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?*

De melder neemt bij een melding samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door.

Hoe er wordt gezorgd voor goed voorbereide antwoorden op de laatste drie vragen van het afwegingskader.

Op basis van de afweging in stap 4 wordt besloten of er a) hulp georganiseerd wordt of b) een melding gedaan wordt bij Veilig Thuis. Ouders worden door de directie in samenspraak met de aandachtsfunctionaris (AF) en/ of IB-er op de hoogte gebracht van de gekozen route.

Wanneer ervoor wordt gekozen hulp te organiseren, bepaalt de aandachtsfunctionaris i.o.m. de directie/ IB de route. De aandachtsfunctionaris volgt de leerling, de ouder en/ of het gezin en legt gemaakte afspraken vast in het leerlingdossier. Indien de school een melding doet, wordt deze vooraf met ouders/verzorgers besproken. Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de ouders/verzorgers, is alleen mogelijk als de veiligheid van het kind, de ouder of die van u zelf, in het geding is. De ouders ontvangen een schriftelijke bevestiging van het besluit om melding te doen bij Veilig Thuis.

De aandachtsfunctionaris volgt de leerling, de ouder en/ of het gezin en legt gemaakte afspraken vast in het leerlingdossier. Met ingang van 1 januari 2019 moet er voor scholen een afwegingskader Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling zijn. Dit afwegingskader moet helpen in het beslissen of het zelf bieden en/of organiseren van hulp voldoende is, of dat een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is.

Monitoren en Evalueren

Na de melding wordt de leerling gevolgd. Vanuit Veilig Thuis wordt geen inhoudelijke informatie verstrekt. Wel kan de school geïnformeerd worden over de status. Wanneer op school de indruk ontstaat dat het toch niet goed gaat met de leerling, wordt opnieuw een melding gemaakt. De school evalueert afgeronde trajecten intern.

Wettelijke verplichtingen

Verantwoordelijkheid

In de Meldcode dient de organisatie vast te leggen wie binnen de organisatie de stappen doorloopt. Bijvoorbeeld een leerkracht die de signalen bespreekt met de zorgcoördinator/aandachtsfunctionaris van een school. Daarnaast moet de organisatie in de Meldcode vastleggen wie eindverantwoordelijk is voor de beslissing om wel of geen melding te doen.

Vertrouwelijke informatie

Omgaan met privacy

Tijdens het uitvoeren van de stappen in het protocol, is het belangrijk dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Er is immers sprake van persoonlijke informatie over kinderen en gezinnen. De wet op de Jeugdzorg (2005) geeft de gedragslijnen aan over het inzagerecht. Een ouder en/of wettelijk vertegenwoordiger (bijvoorbeeld een voogd) heeft het recht om het dossier van zijn/haar kind in te zien. Inzage kan worden geweigerd wanneer het belang van het kind, de melder en/of informant wordt geschaad.

Belangrijke tips bij het omgaan met privacy

- Betrek bij een overleg niet teveel mensen.
- Zorg dat informatie over kinderen en gezinnen altijd binnenshuis blijft. Emoties kunnen de privacy in gevaar brengen door de wens deze te delen met collega's. Dit is begrijpelijk, maar qua privacy niet de juiste manier om met de situatie om te gaan. Betrek daarom alleen personen die in het stappenplan genoemd worden.
- Contact met andere instellingen kan alleen na toestemming van de ouder of wettelijk vertegenwoordiger. Contact met andere instellingen zonder toestemming kan alleen anoniem. Het gezin of kind mag dan niet bekend worden gemaakt.
- Een uitzondering hierop is het contact met Veilig Thuis. Dit kan zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger.
- Wees zorgvuldig met schriftelijke informatie. Verzorger(s) hebben recht op inzage in verslagen, formulieren en observatieverslagen. Alleen als het anonieme werkaantekeningen zijn, hebben ouders geen inzagerecht.
- Schrijf daarom alsof de verzorger(s) over je schouder meekijken. Beschrijf waarneembaar gedrag en wees voorzichtig met interpretaties.
- Als de verzorger(s) een verslag willen inzien, kun je voorstellen om het samen met hen te lezen. Erover te praten en waar nodig toe te lichten. Daarna kan een kopie worden meegegeven. Een andere mogelijkheid is om de belangrijkste punten uit het verslag en afspraken tijdens het gesprek op papier te zetten en aan de verzorger(s) te geven. Dit vormt tegelijk een leidraad voor eventuele volgende gesprekken met de verzorger(s).
- Schriftelijke informatie moet goed worden opgeborgen in een afsluitbare kast.
- Informatie die niet (meer) relevant is moet worden vernietigd of aan ouders worden meegegeven.

- Schriftelijke informatie mag niet zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger aan derden worden verstuurd. Eén uitzondering hierop vormt Veilig Thuis.
- Schriftelijke informatie die de instelling van derden ontvangt, moet ook met toestemming van de ouders of wettelijke vertegenwoordiger zijn verstuurd. Als dit niet zo is, is het verstandig de informatie terug te sturen.

Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**.

De Kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op beroepskrachten die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de beroepskracht zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een beroepskracht meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de beroepskracht zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heeft u twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloopt u de stappen van de Meldcode. U legt eerst vast door welke signalen bij de ouder u twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volgt u de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

Deskundigheid eerge relateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eerge relateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eerge relateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op

(zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt. NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Verwijsindex risicojongeren

De organisatie moet zijn medewerkers op de hoogte stellen van de meldingsprocedure voor de Verwijsindex risicojongeren. Dit geldt alleen voor organisaties die bevoegd zijn een melding te doen in dit systeem.

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen.

Er zijn negen opgestelde actiepunten uit de “*Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*” (VWS, 2018) toegepast in dit protocol. Zie onderstaande link met uitgebreide informatie over participatie van kinderen.

https://vak.nl/downloads/Handreiking_Participatie_van_kinderen_in_de_Meldcode_huiselijk_ge_weld_en_kindermishandeling_2018.pdf

1. Termen

In dit protocol wordt gesproken over het kind en ouders/betrokkenen. Het kind is in alle fases ook gesprekspartner en wordt geïnformeerd over zijn/haar recht om op te groeien zonder geweld en krijgt procesinformatie. Kinderen worden ook geïnformeerd op hun recht om hun mening te geven.

2. Informatie over het proces

Het kind krijgt informatie over:

- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wanneer dit gebeurt.
- Wat de zorgen zijn.
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer.
- Wanneer er terugkoppeling is van bijv. Veilig Thuis en waarover.
- Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven.
- Recht op klacht of verzet.

3. Informatie over veilig opgroeien

Het kind wordt geïnformeerd over wat veilig opgroeien is.

- De aandachtfunctionaris/leerkracht geeft de informatie aan kinderen over hun recht om veilig op te groeien en geeft aan wat een normale omgang is tussen ouders en kind of andere betrokkene en kind.
- De aandachtfunctionaris en ouders gaan een kind *ontschuldigen*.

4. Recht op eigen mening

De aandachtfunctionaris informeert het kind over het recht om betrokken te worden, het recht op een eigen mening te geven en de mogelijkheden daarvan.

5. Vragen en luisteren naar de visie van het kind

De aandachtsfunctionaris informeert en luistert bij het kind naar de visie van het kind over:

- De mening van het kind over bestaande zorgen.
- De door het kind geopperde oplossingen.
- De mening over voorgestelde beslissingen.

6. De mening van het kind in de besluitvorming

De mening over de besluitvorming wordt gevraagd aan het kind door de aandachtsfunctionaris. In eerste instantie is de mening van het kind leidend, tenzij er sprake is van disclosure.

7. Route bij disclosure

In het geval van disclosure, wordt uitgelegd aan het kind wat de route is en dat ouders en/of betrokkenen worden ingelicht. Samen met de aandachtsfunctionaris is er direct contact met Veilig Thuis om samen vervolgstappen bepalen.

8. Steun

Na een overdracht en/of melding, wordt steun op school geboden aan het kind door de leerkracht en aandachtsfunctionaris. Met het kind wordt dit besproken en het kind kan ook aangeven met welke vertrouwenspersoon het het liefst praat. De aandachtsfunctionaris houdt hierover contact met Veilig Thuis en eventuele (andere) hulpverlening.

9. Tips voor gesprek

Lees voor kwalitatieve gesprekstips de *“Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling”* (VWS, 2018).

Sociale kaart

De intern begeleider controleert regelmatig of de gegevens van de sociale kaart kloppen.

Belangrijke website: www.werkenmetdemeldcode.nl

Op deze site is ook een actuele sociale kaart te vinden.

Landelijke telefoonnummers:

Advies-en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Veilig Thuis (tel. 0800-2000)

Kindertelefoon (0800-0432)

Landelijk Bureau Slachtofferhulp (030-2340116)

Transact (030-2300666)

NIZW Jeugd / Expertisecentrum Kindermishandeling (030-2306564)

Opvoedtelefoon (0900-8212205) Juridische ondersteuning bij het Ministerie van Justitie,
helpdesk privacyhelpdesk@minjus.nl of Servicepunt ketensamenwerking huiselijk geweld en
kindermishandeling

Bijlage(n)

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

★ In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidsbeperkende maatregel voor plegger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïdepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

	<ul style="list-style-type: none"> • Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene. • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken. • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.
--	---

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eerge relateerd geweld en

	ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	

Bijlage I

Signalen kindermishandeling in de leeftijd van 0 - 4 jaar.

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 0 - 4 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- voedingsproblemen
- ernstige luieruitslag
- slecht onderhouden gebit
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- weinig spontaan passief
- lusteloos, weinig interesse in spel apathisch
- toont geen gevoelens of pijn in zichzelf gekeerd
- leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld
- weinig zelfvertrouwen
- faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief
- vernielzucht tegenover andere kinderen
- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders

- angstig
- schrikachtig
- waakzaam
- meegaand
- volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen

- angst om uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend vermijdt oogcontact

overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- vergeet preventieve inenting
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement alleenstaande ouder
- partner mishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling : signaleren en handelen.

Bijlage 2

Signalen kindermishandeling in de leeftijd van 4 - 12 jaar.

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide,
- depressief, weinig spontaan, passief,
- lusteloos, weinig interesse in spel, apathisch,
- toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie tegenover andere kinderen
- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig,
- schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- Lichamelijk welzijn
- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling : signaleren en handelen.

Bijlage 3

Voorbeeld brief

Melding Veilig Thuis

naam

adres

postcode en woonplaats

datum :

betreft : melding Veilig Thuis

Aan de ouders/ verzorgers van

Onze school hanteert de meldcode "Huiselijk Geweld en Kindermishandeling." Bij elke leerling zijn wij alert op signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Als er zorgen zijn om de gezinssituatie moeten we de meldcode verplicht hanteren. Wij schakelen hierbij eventueel de hulp van Veilig Thuis in.

Wat is Veilig Thuis?

Veilig Thuis is een advies- en meldpunt voor iedereen die te maken heeft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis zet zich in om de onveiligheid te beëindigen en veiligheid te creëren. Veilig Thuis biedt hulp en ondersteuning, ook aan professionals, wanneer er zorgen zijn over de veiligheid en het welbevinden van anderen. Vaak gaat het om problemen die al lang bestaan en die u niet zonder hulp van anderen kunt oplossen. Maar het kan ook gaan om vermoedens van onveilige situaties: wanneer we denken dat volwassenen of kinderen niet veilig zijn maar dat niet zeker weten.

Veilig Thuis werkt samen met de mensen om wie het gaat. Het is belangrijk dat er hulp komt, want het geweld stopt niet vanzelf. Waarom is er een melding gedaan? Er is een melding gedaan bij Veilig Thuis omdat medewerkers van onze school zich zorgen maken over uw kind(eren). De melding wil nog niet zeggen dat zij u verdenken van kindermishandeling. Er zijn verschillende redenen voor een melding. Maar in alle gevallen zijn er zorgen over situaties in de directe leefwereld van uw kind, die een goede ontwikkeling van het kind kunnen bedreigen. Wat gaat er nu gebeuren? Een medewerker van Veilig Thuis zal binnenkort contact met u opnemen. De medewerker van Veilig Thuis zal met u spreken over de zorgen die er zijn en eventuele vervolgstappen met u doornemen.

Als u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u deze stellen aan ondergetekende.

Met vriendelijke groet,